

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Designing the Model of Professional Education of Farhangian University Students Based On the Epistemological Foundations of Islamic Education

Sirus Moradi¹, Fahimeh Ansarian*², Abbas Gholtash³, Akbar Moolaei⁴, Pari Sosahabi⁵

¹ Ph.D. student, Department of Educational Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

² Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

³ Associate Professor, Department of Educational Sciences, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

⁴ Assistant Professor, Department of English, Farhangian University, Bushehr, Iran.

⁵ Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Islamshahr Branch, Islamic Azad University, Islamshahr, Iran.

ABSTRACT

Keywords:

Professional Training Model
Farhangian University
Epistemological Foundations
Student Teachers
Islamic Education

1 .Corresponding author

✉ Fah.Ansariyan@iauctb.ac.ir

Received: 2022/06/21

Reviewed: 2023/09/19

Accepted: 2024/01/15

Background and objectives: The present research was conducted with the aim of designing the model of professional training of Farhangian University students based on the epistemological foundations of Islamic education. **Methods:** This research is based on the combined method (qualitative-quantitative) and its sequential exploratory approach. The qualitative part of the comparative content analysis method was carried out with the help of 30 expert professors and the theoretical model was developed after interviewing the experts (with 74 items in 3 dimensions, 9 components and 62 indicators). In the quantitative part of the research, a descriptive-survey method was used with the help of a researcher-made questionnaire. The statistical population of the research was the students of Farhangian University all over the country in 2019-1400, based on Cochran's formula, 600 samples were selected by random cluster method. The reliability of the questionnaire with Cronbach's alpha of 30 questionnaires was 0.94. SPSS software (Kolmogorov-Smirnov test) was used to analyze the data, and the work pattern was extracted from structural equation methods with smart pls software. Also, confirmatory factor analysis method was used to check the general pattern. **Findings:** The results showed that in the dimensions section, professional mission, professional performance and professional requirements, and in the component section, 9 components of professional abilities, professional knowledge, Professional insight, motivation, creating a competent school, professional attitude, joint performance, principles of continuous development and dedicated performance play a fundamental role.

ISSN (Online): 2645-8098

DOI: [10.48310/pma.2024.11929.3529](https://doi.org/10.48310/pma.2024.11929.3529)

Citation (APA): Moradi, S., Ansarian, F., Gholtash, A., Moolaei, A., Sosahabi, P. (2024). Designing a professional educational pattern for Farhangian University students based on epistemological foundations Islamic education. *Educational and Scholastic studies*, 13 (3), 233 - 252 .

 <https://doi.org/10.48310/pma.2024.11929.3529>

طراحی الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان براساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی

مقاله پژوهشی / مروری

سیروس مرادی^۱، فهیمه انصاریان^{۲*}، عباس قلناش^۳، اکبر مولایی^۴، پری سوسه‌بایی^۵

۱ دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲ استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳ دانشیار، گروه علوم تربیتی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

۴ استادیار، گروه زبان انگلیسی، دانشگاه فرهنگیان، بوشهر، ایران.

۵ استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران.

چکیده

پیشینه و اهداف: پژوهش حاضر با هدف طراحی الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان براساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی انجام شده است. روش‌ها: این پژوهش متکی بر روش ترکیبی (کیفی-کمی) و رویکرد آن اکتشافی متوالی است. بخش کیفی از روش تحلیل محتوا و به کمک ۳۰ نفر از اساتید خبره انجام شد و الگوی نظری پس از مصاحبه با خبرگان (با ۷۴ گویه در ۳ بُعد، ۹ مؤلفه و ۶۲ شاخص) تدوین شد. در بخش کمی پژوهش از روش توصیفی-پیمایشی به کمک پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش دانشجویان دانشگاه فرهنگیان سراسر کشور در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بودند که براساس فرمول کوکران تعداد ۶۰۰ نفر نمونه به روش خوشه‌ای تصادفی انتخاب شد. پایایی پرسش‌نامه با آلفای کرونباخ ۰.۹۴ پرسش‌نامه ۰.۹۴ بود. برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS (آزمون کولموگروف-اسمیرنوف) استفاده شده و از روش مدل معادلات ساختاری با نرم‌افزار smart PLS الگوی کار استخراج شد. همچنین برای بررسی الگوی کلی از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. یافته‌ها: نتایج نشان داد در بخش ابعاد به ترتیب رسالت حرفه‌ای، عملکرد حرفه‌ای و بایسته‌های حرفه‌ای و در بخش مؤلفه‌ها به ترتیب ۹ مؤلفه توانایی‌های حرفه‌ای، دانش حرفه‌ای، بصیرت حرفه‌ای، انگیزه‌بخشی، ایجاد مدرسه صالح، نگرش حرفه‌ای، عملکرد مشترک، اصول تحول مداوم و عملکرد اختصاصی نقش اساسی دارند.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید.

واژه‌های کلیدی

الگوی تربیت حرفه‌ای
دانشگاه فرهنگیان
مبانی معرفت‌شناختی
دانشجومعلمان
تعلیم و تربیت اسلامی

۱. نویسنده مسئول

Fah.Ansariyan@iauctb.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۳۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۶/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۵

شماره صفحات: ۲۳۳-۲۵۲

DOI: [10.48310/pma.2024.11929.3529](https://doi.org/10.48310/pma.2024.11929.3529)

شاپا الکترونیکی: ۲۶۴۵-۸۰۹۸

COPYRIGHTS

©2024 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

مقدمه

امروزه نگرانی‌ها پیرامون کیفیت معلمان موجب شده بحثی فزاینده در مورد این موضوع که چه مواردی باید بخش‌های مهم تربیت حرفه‌ای معلمان را تشکیل دهد، شکل بگیرد. در واقع تربیت حرفه‌ای معلم شامل کلیه دانش‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌هایی است که یک معلم باید برای احراز شغل معلمی کسب کند و جامعه به این معلمان حرفه‌ای برای بقای نظام تعلیم و تربیت خود نیازمند است (Taufan, 2022). اوبانیا (Obanya, 2018) در همین رابطه اظهار می‌دارد دیگر زمان آنکه معلم را تنها به دانش موضوعی مجهز کنیم، گذشته است. در حقیقت، از آنجاکه معلمان به تربیت سرمایه‌های انسانی مورد نیاز برای توسعه یک کشور می‌پردازند، لذا تربیت حرفه‌ای آن‌ها امری مهم و قابل توجه است.

اهمیت تربیت حرفه‌ای معلمان در بیانات مقام معظم رهبری نیز مورد تأکید قرار گرفته است. ایشان در دیدار با هزاران نفر از معلمان بیان کردند: «نظام آموزش و پرورش باید در جهت هدف‌های کلان خود، یک تحول اساسی پیدا کند. معتقدیم احتیاج به یک حرکت تحول‌گونه وجود دارد. طراحان فکور و اندیشمندان، در زمینه‌های سازمان‌دهی و شکل‌دادن به محیط‌های درسی و کلاس‌های درسی و محتوای آن‌ها و تربیت معلمین و ترسیم خطوط مهم و روشن در مجموعه آموزش و پرورش، باید کارهای تحول‌آمیز و مهم را به انجام برسانند، این البته به همکاری خودبند آموزش و پرورش احتیاج دارد، بیرون از آموزش و پرورش، کار زیادی برای آموزش و پرورش نمی‌شود کرد. در خود مجموعه آموزش و پرورش، افراد فرزانه، برجسته، باهوش و با استعداد فراوانند که می‌شود از استعداد آن‌ها برای پیشبرد آموزش و پرورش و رفع خلأ و کمبودها استفاده کرد» (Khamenei, 2007).

دانشگاه فرهنگیان نخستین مجموعه‌ای است که در آن افراد به عنوان یک معلم و مربی تربیت خواهند شد و این امر مسئولیت سنگین و ویژه‌ای را به دانشگاه فرهنگیان اختصاص می‌دهد. بنابراین حائز اهمیت است که دانشگاه این مسئولیت خطیر و سازنده را به گونه‌ای طراحی و برقرار نماید که در نتیجه آن معلمان حرفه‌ای و متعهد تربیت شوند (Rahpeyma, 2016). در این دانشگاه مبانی معرفت‌شناسی اسلامی نقش مهمی را در شناخت و تربیت دانشجویان معلم ایفا می‌کند و منظور از مبانی معرفت‌شناسی اسلامی، مجموعه مفاهیم و گزاره‌هایی است که از متون اسلامی استخراج می‌شود (Beheshti, 2009).

پایه‌های تربیت حرفه‌ای را تلقی‌ها و معرفت‌هایی تشکیل می‌دهد که رفتار مهارت‌آمیز باید بر آن مبتنی باشد. براساس این ویژگی، لازم است میان مهارت‌های آموخته فرد و منظومه فکری و معرفتی او، ارتباطی عمیق و وثیق برقرار باشد. در غیر این صورت، تربیت حرفه‌ای دچار نوعی گسیختگی است که می‌توان از آن به «رخنه معرفتی» تعبیر کرد. در واقع تربیت حرفه‌ای هنگامی رخ می‌دهد که فرد با در اختیار داشتن توجه به معرفتی مناسبی، در حرکات مهارتی خود، معنای غایت‌گرایانه‌ای بیابد. در دیدگاه اسلام، فراهم آوردن چنین پایه معرفتی برای حرفه، مورد توجه قرار گرفته و می‌توان آن را به منزله یکی از شروط تربیت حرفه‌ای در نظر گرفت (Yarmohammadian, 2007). بنابراین لازمه تربیت حرفه‌ای دانشجویان معلم طراحی الگویی است که در آن تربیت حرفه‌ای با رویکرد به مبانی معرفت‌شناسی اسلامی پر رنگ شده باشد.

نظر به اینکه یکی از ویژگی‌های الگوی تربیت اثربخش دارا بودن شالوده و مبانی معرفت‌شناختی است و این مبانی باید برگرفته از تعلیم و تربیت ایرانی-اسلامی باشد که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در بخش نخست فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران، در حوزه مبانی اساسی تربیت (مبانی معرفت‌شناختی) مورد توجه خاص قرار گرفته است و از طرفی اغلب پژوهش‌هایی که در حوزه تربیت معلمان صورت پذیرفته است، به ضرورت تربیت حرفه‌ای معلمان اشاره کرده‌اند، اما یافته‌های پژوهشی در ایران حاکی از آن است که عملکرد معلمان با وضعیت مطلوب فاصله دارد و لازم است چاره‌های اندیشیده شود (Abdollahi et al., 2013; Mirkamali et al., 2018). ثانیاً در پژوهش‌های صورت پذیرفته، رویکرد معرفت‌شناسی تعلیم و تربیت اسلامی مورد واکاوی قرار نگرفته است (Namdari Pezhman et al., 2023). بنابراین با توجه به اینکه تربیت دانشجویان معلمان دانشگاه فرهنگیان نیازمند برخورداری از الگویی است که اولاً مبتنی بر تعلیم و تربیت اسلامی باشد و ثانیاً به شناخت تربیت حرفه‌ای معلمان کمک نماید. از این جهت این پژوهش ایده‌ای نو در جهت رفع کمبود و کاستی‌های این حوزه ارائه داده و در پی آن است که الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان براساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی را ترسیم کند.

پیشینه پژوهش

پژوهش‌هایی در داخل و خارج به حوزه تربیت حرفه‌ای نظر داشته‌اند که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. نامداری پژمان و همکاران (Namdari Pezhman et al., 2023) در پژوهشی با عنوان «ارائه الگوی تضمین کیفیت آماده‌سازی دانشجویان معلمان در نظام تربیت معلم» به ۲۰ مؤلفه اصلی دست یافت که عبارت بودند از سیمای معلمی، جذب دانشجو، سیستم تربیت، مدیران، اعضای هیئت علمی، کارکنان، ساختار، فرهنگ سازمانی، نظارت و ارزیابی سیستم، قوانین و مقررات، برنامه رسمی، برنامه غیررسمی، برنامه کارورزی، فرایند مربی‌گری، فرایند آموزش، فرایند ارزش‌یابی، تسهیل‌گرهای یادگیری، مربی‌گری نومعلمی، سنجش پیامدهای یادگیری و حمایت حرفه‌ای نومعلمان. عدلی (Adli, 2021) در پژوهشی با عنوان «شناسایی مؤلفه‌های کلیدی جهت استقرار مدیریت دانش به منظور توسعه حرفه‌ای پلی‌دار معلمان» توسعه حرفه‌ای معلمان را بر پایه چهار مؤلفه رهبری دانش، فرهنگ دانش‌دوست، طراحی ساختار دانش‌بنیان و فناوری پیشرفته در مدارس طراحی کرده است. محمدپور و همکاران (Mohammadpour et al., 2021) در پژوهشی با عنوان «اعتبارسنجی الگوی مفهومی تربیت دانشجو کارآفرین در دانشگاه فرهنگیان»، ابعاد تربیت حرفه‌ای معلم کارآفرین را در اداری و مالی، فرهنگ نوآوری و خلاقیت، آموزش رسمی و غیررسمی، پژوهش و فناوری مورد طراحی و ارزیابی قرار دادند. علی‌محمدی و همکاران (Alimohammadi et al., 2020) در پژوهشی با عنوان «توانمندسازی حرفه‌ای معلمان در چشم‌انداز آینده و ارائه مدل»، ۱۹ مؤلفه و شش بعد را ترسیم می‌کنند. این ابعاد شامل محتوای برنامه درسی و آموزشی، سواد دیجیتالی، اخلاق و بصیرت دینی، بهسازی کارورزی، ساختار سازمانی و توسعه دانش و مهارت‌های حرفه‌ای معلم در دانشگاه فرهنگیان بودند. ماجدی و همکاران (Majedi et al., 2019) در پژوهشی با عنوان «صلاحیت‌های معلمی متناسب با ویژگی‌های جهانی و اعتبارسنجی آن از دیدگاه مدیران و معلمان نمونه مدارس»، صلاحیت‌های حرفه‌ای را در پنج بعد دانش حرفه‌ای، مهارت‌های حرفه‌ای، توانایی‌های حرفه‌ای، نگرش‌های حرفه‌ای و ویژگی‌های حرفه‌ای معرفی کرده‌اند. برگمارک (Bergmark, 2023) در پژوهشی با عنوان «یادگیری حرفه‌ای معلمان در هنگام ایجاد آموزش مبتنی بر تحقیق: توسعه حرفه‌ای مبتنی بر زمینه، مشارکتی و معلم محور» نشان داد یادگیری حرفه‌ای معلمان مستلزم تغییراتی در نحوه تفکر، عمل و ارتباط آن‌ها با دیگران در سه حوزه تدریس، تحقیق و همکاری است. همچنین اظهار داشت فرآیند توسعه حرفه‌ای معلمان باید مبتنی بر دیدگاهی از پایین به بالا، مشارکتی، مختص به زمینه و مبتنی بر ادغام باشد. تاوفان (Taufan, 2022) در پژوهشی با عنوان «توسعه حرفه‌ای معلمان، شایستگی‌ها، امکانات و زیرساخت‌های آموزشی بر عملکرد معلمان و پیشرفت یادگیری دانش‌آموزان» نشان داد توسعه حرفه‌ای معلمان، شایستگی، امکانات آموزشی و زیرساخت‌ها بر عملکرد معلمان تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین توسعه حرفه‌ای معلم از طریق عملکرد معلم بر پیشرفت‌های یادگیری دانش‌آموزان دبیرستانی تأثیر مثبت و معناداری داشت. احمد و سید (Ahmed and Seyed, 2021) در پژوهشی با عنوان «یک مدل گسترده برای اجرای آموزش مبتنی بر شایستگی در آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش سیستم تربیت معلم مصر» برنامه‌ای را مبتنی بر کارگاه‌ها، سمینارها، بازدید از مدرسه، مطالعات موردی، مربی‌گری و راهنمایی برای تربیت معلمان ارائه می‌کنند. شورای تحقیقات آموزشی استرالیا استانداردهای حرفه‌ای ملی برای معلمان را شامل شناختن دانش‌آموزان و چگونگی یادگیری آنها، شناختن محتوا و چگونگی تدریس آن، برنامه و اجرای تدریس و یادگیری اثربخش، سنجش، تمهید بازخورد و گزارش پیشرفت یادگیری دانش‌آموزان، درگیری و اشتغال در یادگیری و تفکر حرفه‌ای و مشارکت در مدرسه و اجتماعات حرفه‌ای می‌داند (Barr et al., 2008). هونگ و همکاران (Hong et al., 2008) در پژوهشی با عنوان «ناهماهنگی بین صلاحیت‌های تربیت معلم پیش از خدمت و صلاحیت مورد نیاز از تدریس ضمن خدمت» صلاحیت معلمان را در شش دسته اصلی توانایی فکری، سیستم ارزش‌ها، مهارت‌های بین‌فردی، توانایی مدیریت، توانایی‌های حرفه‌ای و ویژگی‌های شخصیتی دسته‌بندی کردند. هانتلی (Huntly, 2008) نیز در پژوهشی با عنوان «کار معلمان: آغاز مفهوم صلاحیت معلمان»، توانایی‌ها و قابلیت‌های حرفه‌ای معلمان را در سه زمینه اصلی دانش حرفه‌ای (شامل محتوا، شناخت دانش‌آموز و آگاهی از تدریس و یادگیری)، عمل حرفه‌ای (شامل طراحی یادگیری، ایجاد

محیط یادگیری و سنجش و ارزشیابی یادگیری) و تعهد حرفه‌ای (متشکل از یادگیری حرفه‌ای، مشارکت، رهبری، ارزش‌ها، ارتباطات و اخلاقیات) دسته‌بندی کرده است. در مجموع مشاهده می‌شود که در پژوهش‌های مختلف بر توسعه حرفه‌ای معلمان در ابعاد مختلف آموزشی، اخلاقی، مدیریتی، سواد دیجیتالی و ... اشاره شده است و توسعه حرفه‌ای معلمان با افزایش کیفیت عملکرد آنها و پیشرفت بیشتر دانش‌آموزان همراه است. نوآوری پژوهش حاضر بررسی الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان مبتنی بر مبانی معرفت‌شناسی اسلامی است که پیش از این مورد غفلت قرار گرفته است.

روش

رویکرد این پژوهش اکتشافی متوالی است که در آن از روش ترکیبی (کیفی-کمی) استفاده شده است. در بخش کیفی از روش تحلیل محتوای قیاسی استفاده شده و در بخش کمی از روش توصیفی از نوع پیمایشی استفاده شده است.

در بخش کیفی ابتدا به مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی شامل منابع اولیه (اسناد و کتاب‌ها) و منابع ثانویه (مقالات و منابع الکترونیکی) که حوزه پژوهش را در این بخش تشکیل می‌دادند پرداخته شد. پس از مطالعه و فیش‌برداری، بالغ بر ۶۰۰ گویه از متون نظری استخراج شد که نتایج آن در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. برخی از مهمترین منابع مورد مذاقه تربیت حرفه‌ای در بخش کیفی

منبع	دسته بندی منبع	
- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (Supreme Council of the Cultural Revolution, 2011) - مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران (Supreme Council of Cultural Revolution, 2011)	اسناد	منابع اولیه
- قرآن کریم - مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی با تاکید بر حکمت متعالیه صدرایی (Beheshti, 2006) - تربیت حرفه‌ای در بستر دیدگاه اسلام (Bagheri, 1998) - نظریه اسلامی تعلیم و تربیت، تهران (Alam-ul-Huda, 2009)	کتاب‌ها	
- آسیب‌شناسی فرایندهای جذب و انتخاب معلم در آموزش و پرورش و ارائه توصیه‌های سیاستی برای بهینه‌سازی آن (Namdari Pejman, 2024) - ارائه الگوی برنامه درسی تلفیقی دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان (Jamaati et al., 2022) - صلاحیت‌های معلمی متناسب با ویژگی‌های جهانی و اعتبار سنجی آن از دیدگاه مدیران و معلمان نمونه مدارس، (Majedi et al., 2019) - طراحی و اعتباربخشی مدل بومی اساتیدان‌های حرفه‌ای معلمان دوره دوم متوسطه (Ghahramanifard & Seyedabaszade, 2015) - صلاحیت‌های حرفه‌ای تربیت معلم در جمهوری اسلامی ایران (Askari Matin & Kiyaani, 2018) - بررسی مبادی معرفتی تربیت حرفه‌ای از دیدگاه آموزه‌های اسلامی جستاری در مبادی تحول نظام آموزش و پرورش حرفه‌ای، پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی (Siavashi, 2012)	مقالات	منابع ثانویه

همچنین جهت تقویت بنیان پژوهش از روش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۳۰ نفر از خبرگان و اساتید حوزه تعلیم و تربیت اسلامی در دانشگاه فرهنگیان بهره گرفته شده است.

با رعایت ملاحظات اخلاقی پژوهش از جمله اطلاع قبلی و اجازه از صاحب‌شوندگان، ۱۲ مصاحبه با خبرگان صورت پذیرفت. پس از جمع‌آوری گویه‌ها و مذاقه با خبرگان، اولویت به گویه‌هایی داده شد که جلوه‌گر معرفت‌شناختی در عرصه تعلیم و تربیت اسلامی بودند و در نهایت تعداد ۷۴ گویه گزینش و با روش کدگذاری سه مرحله‌ای (باز، محوری

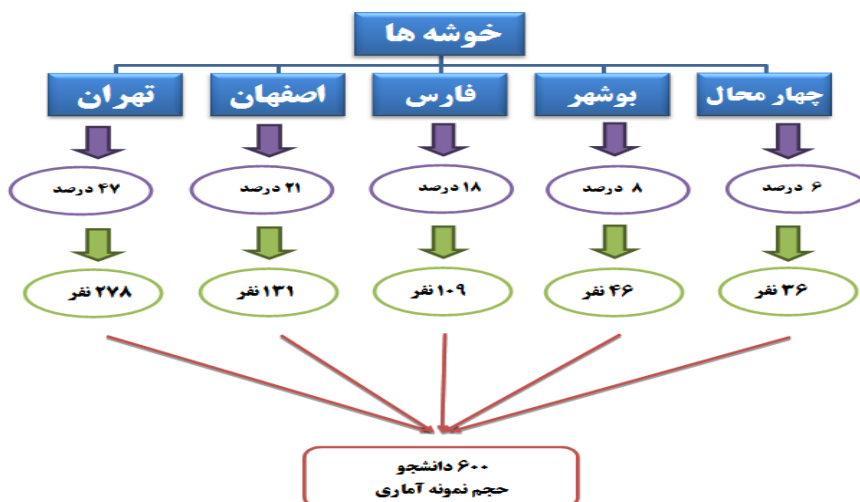
و انتخابی) تحلیل شدند. براساس آن ۳ بُعد، ۹ مؤلفه و ۶۲ شاخص استخراج شد. همچنان در بخش پلایه‌های داده‌های کیفی به شیوه‌بازرسی و بازبینی در زمان کدگذاری از نظرات اساتید خبره و تأیید آنها بهره‌گیری شد (جدول ۲).

جدول ۲. کدگذاری ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های و منابع تربیت حرفه‌ای در دانشگاه فرهنگیان

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها	منابع
رسالت حرفه‌ای	تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح	ساده‌سازی، پالایش، متناسب‌سازی، تعادل، انعطاف‌پذیری، رابطه احسان و عدالت، مشارکت و تعاون، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی	مصاحبه (۲ و ۳ و ۴ و ۵) سند تحول بنیادین (Supreme Council of the Cultural Revolution, 2011)، مبانی نظری تحول بنیادین آموزش و پرورش (Supreme Council of Cultural Revolution, 2011)، برنامه راهبردی دانشگاه فرهنگیان (Farhangian University, 2016)، علم‌الهدی (Alam-ul-Huda, 2009)، باقری (Bagheri, 2008)، جماعتی و همکاران (Jamaati et al., 2022)، بنیادی و همکاران (Bonyadi et al., 2018)
	ایجاد اصل تحول مداوم	حرکت از تلقین و عادت به تبیین و استدلال، حرکت از اصلاح ظاهر به تحول باطن، حرکت از محدودسازی به مصون‌سازی، حرکت از اصلاح فردی به اصلاح اجتماعی، حرکت از ارزش‌های عام انسانی به ارزش‌های الهی و اخروی	علی‌محمدی و همکاران (Alimohammadi et al., 2020)
	انگیزه‌بخشی	ایجاد انگیزه یادگیری مستمر، ایجاد انگیزه تعلیم‌بخشی، تقویت روحیه خستگی‌ناپذیری فراگیران، بخشی جهت پیشرفت و تعالی، ایجاد انگیزه ناظر به خدمت به خلق، کسب رضایت حق تعالی	علی‌محمدی و همکاران (Alimohammadi et al., 2020)
	دانش حرفه‌ای	دانش روز، دانش علوم دینی، حکمت‌آموزی، دانش شناخت مکان و زمان مناسب گفتار و عمل، دانش روان‌شناسی، دانش مربی‌گری حرفه‌ای	مصاحبه (۷ و ۸ و ۹ و ۱۰) ماجدی و همکاران (Majedi et al., 2019) کریمیان و همکاران (Karimian et al., 2019) قهرمانی فرد و سیدعباس زاده (Ghahramanifard & Seyedabaszade, 2015) سیاوشی (Siavashi, 2012)
بایسته‌های حرفه‌ای	توانایی حرفه‌ای	مهارت برقراری ارتباط صحیح، مهارت شناخت و روحیات افراد، مهارت مدیریت رفتار شاگردان، مهارت تحلیل دقیق مسائل تربیتی-آموزشی، مهارت نقد و پرسشگری، مهارت خوب سخن گفتن و سخن خوب گفتن، مهارت گشودگی ذهن	مصاحبه (۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵) قرآن کریم، علم‌الهدی (Alam-ul-Huda, 2009) مطهری (Motahari, 1999) نامداری پژمان (Namdari Pejman, 2024) قهرمانی فرد و سیدعباس زاده (Ghahramanifard & Seyedabaszade, 2015) بنیادی و همکاران (Bonyadi et al., 2018) عسکری متین و کیانی (Askari & Kiyaani, 2018)
	نگرش حرفه‌ای	جامع‌نگری، باور به تقدم تزکیه و تعلیم، نگرش حق‌مدارانه، نگرش کنجکاوانه، باور به پیشرفت انسان، نگرش توحیدی، نگرش خرد جمعی، تربیت معنوی و عقلانی، نگرش اصلاح‌گرایانه	مصاحبه (۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵) قرآن کریم، علم‌الهدی (Alam-ul-Huda, 2009) مطهری (Motahari, 1999) نامداری پژمان (Namdari Pejman, 2024) قهرمانی فرد و سیدعباس زاده (Ghahramanifard & Seyedabaszade, 2015) بنیادی و همکاران (Bonyadi et al., 2018) عسکری متین و کیانی (Askari & Kiyaani, 2018)
بایسته‌های حرفه‌ای	بصیرت حرفه‌ای	خداشناسی، خودشناسی، حقیقت‌جویی، آخرت‌گرایی، درک دقیق از امور، برنامه‌ریزی منسجم، ژرف‌اندیشی، حفظ و رعایت ارزش‌های دینی، حق‌شناسی، صداقت علمی، قانون‌گرایی، هدفمندی، عدم توقف در گذشته	مصاحبه (۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵) قرآن کریم، علم‌الهدی (Alam-ul-Huda, 2009) مطهری (Motahari, 1999) نامداری پژمان (Namdari Pejman, 2024) قهرمانی فرد و سیدعباس زاده (Ghahramanifard & Seyedabaszade, 2015) بنیادی و همکاران (Bonyadi et al., 2018) عسکری متین و کیانی (Askari & Kiyaani, 2018)
	بصیرت حرفه‌ای	خداشناسی، خودشناسی، حقیقت‌جویی، آخرت‌گرایی، درک دقیق از امور، برنامه‌ریزی منسجم، ژرف‌اندیشی، حفظ و رعایت ارزش‌های دینی، حق‌شناسی، صداقت علمی، قانون‌گرایی، هدفمندی، عدم توقف در گذشته	مصاحبه (۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵) قرآن کریم، علم‌الهدی (Alam-ul-Huda, 2009) مطهری (Motahari, 1999) نامداری پژمان (Namdari Pejman, 2024) قهرمانی فرد و سیدعباس زاده (Ghahramanifard & Seyedabaszade, 2015) بنیادی و همکاران (Bonyadi et al., 2018) عسکری متین و کیانی (Askari & Kiyaani, 2018)

<p>مصاحبه ۱۱ و ۱۲ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (Supreme Council of the Cultural Revolution, 2011</p>	<p>Q55, Q56, Q57, Q58</p>	<p>عمل به فضائل و دوری از رذائل، خلق محیط احترام و دوستی، پرهیز از قضاوت‌های نادرست، رعایت انصاف، رعایت حدود الهی</p>	<p>عملکرد مشترک</p>	<p>عملکرد حرفه‌ای</p>
<p>مبانی نظری تحول بنیادین آموزش و پرورش (Supreme Council of Cultural Revolution, 2011، برنامه راهبردی دانشگاه فرهنگیان Farhangian University,) (2016 نامداری پژمان (Namdari (Pejman, 2024</p>	<p>Q59, Q60, Q61, Q62</p>	<p>توجه به تفاوت‌های فردی فراگیران، زمینه‌سازی برای شناخت ظرفیت‌های وجودی متریبان، تناسب انتظارات و تکالیف ارائه شده با توانایی‌های دانش‌آموزان، بسترسازی برای کسب شایستگی‌ها در متریبان برای دستیابی به حیات طیبه</p>	<p>عملکرد اختصاصی</p>	

جامعه آماری پژوهش در بخش کمی برای بررسی اعتباریابی و اولویت‌بندی ابعاد و مؤلفه‌های تربیت حرفه‌ای در دانشگاه فرهنگیان کلیه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان در سطح کشور در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بودند که بر طبق مرکز آمار دانشگاه فرهنگیان تعداد ۶۷۰۸۳ نفر در ۳۱ استان کشور را شکل می‌داد. حجم نمونه مشخص شده براساس فرمول کوکران تعداد ۶۰۰ نفر تعیین شد. با توجه به اینکه احتمال عدم پاسخگویی وجود داشت، برای اینکه حداقل ۶۰۰ نمونه حاصل شود تعداد بیشتری پرسش‌نامه توزیع شد که درنهایت ۶۱۰ مورد به‌دست‌آمد که مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این پژوهش ابتدا به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از بین ۳۱ استان با توجه به محدودیت زمانی، بودجه و توانایی پیگیری برای جمع‌آوری اطلاعات، ۵ استان بوشهر، فارس، چهارمحال و بختیاری، اصفهان و تهران به صورت تصادفی انتخاب شدند و سپس به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با توجه به حجم خوشه‌های انتخابی تعداد نمونه‌ها به نسبت توزیع در هر طبقه، بصورت تصادفی ساده مشخص شدند (نمودار ۱).

نمودار ۱. روش نمونه‌گیری حجم نمونه به تفکیک طبقات نمونه‌گیری

ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسش‌نامه محقق ساخته بود. ابعاد و مؤلفه‌ها و شاخص‌ها پس از تأیید خبرگان در قالب پرسش‌نامه تدوین شد و این پرسش‌نامه ۷۴ سؤال (۳ سؤال مربوط به ابعاد، ۹ سؤال مربوط به مؤلفه‌ها و ۶۲ سؤال مربوط به شاخص‌های تربیت حرفه‌ای) را شامل می‌شد. در پرسش‌نامه طراحی شده، از آنجا که سؤالات از مقیاس‌های نسبی بهره‌مند بودند، مبادرت به استفاده از طیف لیکرت (گزینه‌های خیلی کم = ۱، کم = ۲، متوسط = ۳، زیاد = ۴،

خیلی زیاد = ۵) برای تعیین اهمیت هر عنوان از متغیرها استفاده شد. روایی پرسش‌نامه به صورت محتوایی و صوری بررسی شد که روایی محتوایی پرسش‌نامه توسط ۳۰ نفر از اساتید خبره این حوزه تعیین گردید. همچنین برای تعیین روایی صوری پرسش‌نامه از پیشنهادات و نظرات استاد راهنما، استاد مشاور و اساتید گروه تعلیم و تربیت بهره گرفته شد. اصلاحات مورد نیاز انجام گرفت و اطمینان حاصل شد که سؤالات مطرح شده قابلیت اندازه‌گیری ابعاد و مؤلفه‌های مورد نظر دارند. برای سنجش پایایی از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. بدین منظور ابتدا یک نمونه اولیه شامل ۳۰ پرسش‌نامه پیش‌آزمون تهیه و بین دانشجویان توزیع شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه ۰/۹۴ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی بالای پرسش‌نامه است. سایر ضرایب پایایی برای مؤلفه‌ها و ابعاد نیز همگی بالای ۰/۹۳ بودند.

یافته‌ها

بررسی سؤال اول پژوهش: اولویت‌بندی ابعاد الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی چگونه است؟

مطابق با جدول شماره ۳، نتایج آماری هر سه بُعد تقریباً یکسان شده است و با تفاوتی اندک به ترتیب رتبه اول مربوط به رسالت حرفه‌ای (۰/۸۸)، رتبه دوم مربوط به عملکرد حرفه‌ای (۰/۸۸) و رتبه سوم مربوط به بایسته‌های حرفه‌ای (۰/۸۶) است. پاسخ‌هایی که به سؤالات مذکور داده شده نشان آن است که اکثریت قریب به اتفاق پاسخگویان رسالت حرفه‌ای، عملکرد حرفه‌ای و بایسته‌های حرفه‌ای را از ابعاد بسیار مهم تربیت حرفه‌ای معرفی کرده‌اند.

جدول ۳. شاخص‌های آماری اولویت‌بندی ابعاد تربیت حرفه‌ای در دانشگاه فرهنگیان

انحراف استاندارد	نما	میان	میانگین	اولویت‌بندی ابعاد
۰/۶۴	۵	۵	۴/۵۲	۱- رسالت حرفه‌ای می‌تواند از ابعاد تربیت حرفه‌ای باشد؟
۰/۶۵	۵	۵	۴/۵۲	۲- تا چه میزان درک یا داشتن دانش و بینش نسبت به عملکرد حرفه‌ای می‌تواند از ابعاد تربیت حرفه‌ای باشد؟
۰/۶۴	۵	۵	۴/۴۳	۳- تا چه میزان درک یا داشتن دانش و بینش نسبت به بایسته‌های حرفه‌ای می‌تواند از ابعاد تربیت حرفه‌ای باشد؟

بررسی سؤال دوم پژوهش: اولویت‌بندی مؤلفه‌های الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بر اساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی چگونه است؟

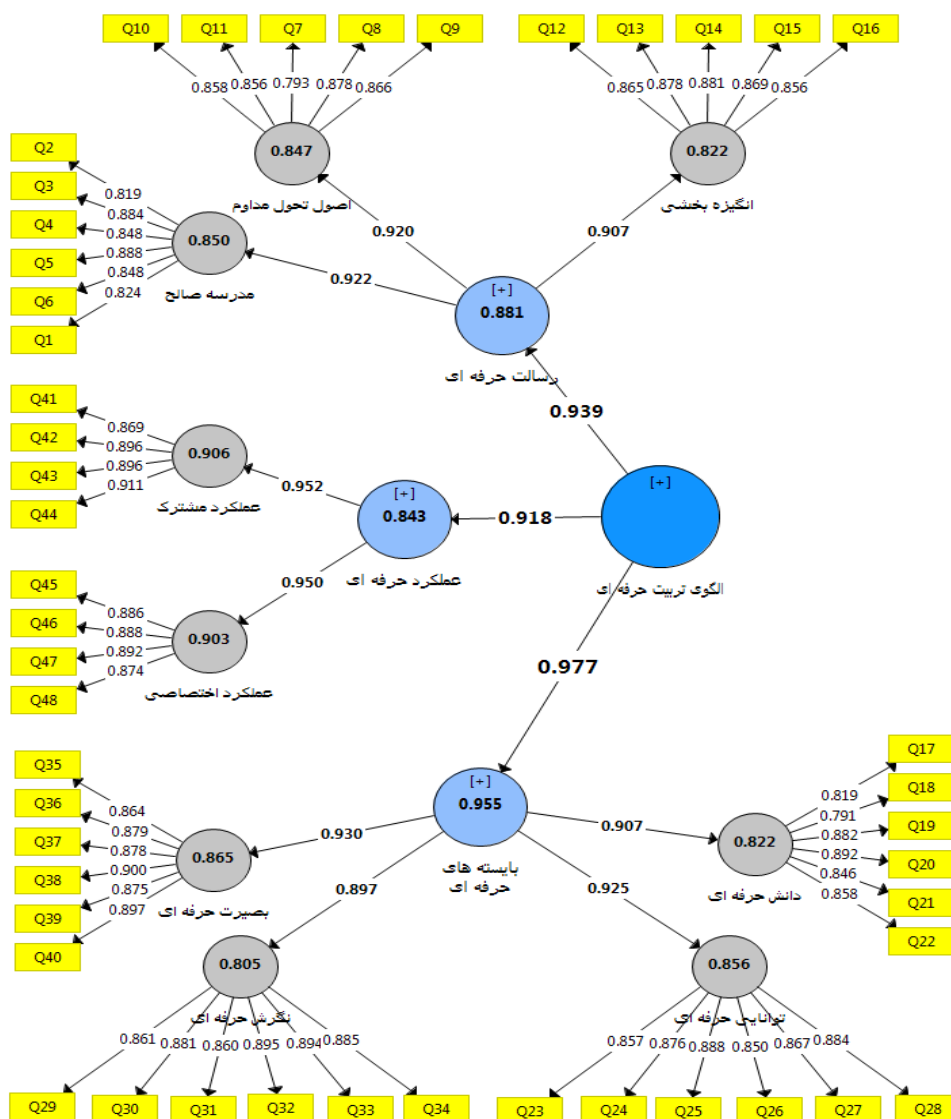
براساس نتایج جدول شماره ۴، تمامی پاسخ‌ها به ۹ پرسش مؤلفه‌ها نزدیک به هم هستند و تفاوت‌های محسوس مشاهده نمی‌شود. اولویت‌بندی براساس میانگین و سایر شاخص‌های مرکزی به ترتیب سه مؤلفه اول یعنی توانایی‌های حرفه‌ای، دانش حرفه‌ای و بصیرت حرفه‌ای متعلق به بُعد «بایسته‌های حرفه‌ای»، رتبه چهارم و پنجم متعلق به مؤلفه‌های انگیزه‌بخشی و تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح از بُعد «رسالت حرفه‌ای»؛ رتبه ششم متعلق به نگرش حرفه‌ای مربوط به بُعد «بایسته‌های حرفه‌ای»، رتبه هفتم مربوط به مؤلفه عملکرد مشترک مربوط به بُعد «عملکرد حرفه‌ای» و رتبه هشتم و نهم نیز مربوط به اصل تحول مداوم و عملکرد اختصاصی از ابعاد «رسالت و عملکرد حرفه‌ای» می‌باشند. بنابراین اولویت مشارکت‌کنندگان به ترتیب مؤلفه‌های بایسته‌های حرفه‌ای است و سپس رسالت حرفه‌ای و در آخر عملکرد حرفه‌ای را مد نظر قرار داده‌اند.

جدول ۴. شاخص‌های آماری اولویت‌بندی مؤلفه‌های تربیت حرفه‌ای در دانشگاه فرهنگیان

ردیف	ابعاد	اولویت‌بندی گویه‌ها	میانگین	میانه	نما	انحراف استاندارد
۱	بایسته‌های حرفه‌ای	۱- برخورداری از توانایی‌های حرفه‌ای تا چه میزان می‌تواند در تربیت حرفه‌ای اثرگذار باشد؟	۴/۵۷	۵	۵	۰/۵۹
۲	بایسته‌های حرفه‌ای	۲- برخورداری از دانش حرفه‌ای تا چه میزان می‌تواند در تربیت حرفه‌ای اثرگذار باشد؟	۴/۵۵	۵	۵	۰/۶۱
۳	بایسته‌های حرفه‌ای	۳- برخورداری از بصیرت حرفه‌ای تا چه میزان می‌تواند در تربیت حرفه‌ای اثرگذار باشد؟	۴/۵۳	۵	۵	۰/۶۲
۴	رسالت حرفه‌ای	۴- تا چه میزان درک یا داشتن دانش و بینش نسبت به انگیزه‌بخشی در جهت رشد و شکوفایی می‌تواند در انجام رسالت حرفه‌ای مؤثر باشد؟	۴/۵۲	۵	۵	۰/۶۲
۵	رسالت حرفه‌ای	۵- تا چه میزان درک یا داشتن دانش و بینش نسبت به تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح می‌تواند در انجام رسالت حرفه‌ای مؤثر باشد؟	۴/۴۶	۵	۵	۰/۶۷
۶	بایسته‌های حرفه‌ای	۶- برخورداری از نگرش حرفه‌ای تا چه میزان می‌تواند در تربیت حرفه‌ای اثرگذار باشد؟	۴/۵۲	۵	۵	۰/۶۳
۷	عملکرد حرفه‌ای	۷- تا چه میزان درک یا داشتن دانش و بینش نسبت به عملکرد مشترک می‌تواند در تربیت حرفه‌ای مؤثر باشد؟	۴/۴۴	۵	۵	۰/۶۲
۸	رسالت حرفه‌ای	۸- تا چه میزان درک یا داشتن دانش و بینش نسبت به اصول تحول مداوم می‌تواند در انجام رسالت حرفه‌ای مؤثر باشد؟	۴/۴۳	۵	۵	۰/۶۸
۹	عملکرد حرفه‌ای	۹- تا چه میزان درک یا داشتن دانش و بینش نسبت به عملکرد اختصاصی می‌تواند در تربیت حرفه‌ای مؤثر باشد؟	۴/۴۱	۴	۵	۰/۶۵

جهت ارزیابی مدل اندازه‌گیری از روش تحلیل عامل تأییدی و نرم‌افزار SmartPLS استفاده شد. نمودار شماره ۴ بارهای استاندارد شده مدل را نشان می‌دهد. در این نمودار بارهای عاملی سه بُعد و متغیر اصلی تحقیق (الگوی تربیت حرفه‌ای) بالاتر از ۰/۹۰ شده است که نشان می‌دهد بین ابعاد و متغیر تحقیق رابطه همبستگی در سطح عالی است. از سوی دیگر، همبستگی هر بعد با مؤلفه‌های خود نیز در سطح عالی می‌باشد (استثنا در مورد رابطه بعد بایسته‌های حرفه‌ای با مؤلفه نگرش حرفه‌ای است که آن هم در حدود ۰/۹۰ می‌باشد). در خصوص رابطه همبستگی بین مؤلفه با گویه‌ها نیز رابطه خوبی برقرار است (۰/۸۰ <). به جزء رابطه همبستگی بین مؤلفه «اصول تحول مداوم» با گویه Q7 که آن هم بسیار نزدیک به ۰/۸۰ می‌باشد و با گرد کردن این مسأله حل می‌شود.

نمودار ۴. مدل با ضرایب استاندارد شده بار عاملی

مطابق با نتایج جدول ۵، مقدار آزمون تی در تمامی روابط بین متغیر تحقیق و ابعاد بالاتر از ۲/۵۶ است که نشان می‌دهد در سطح خطای ۰/۰۱ رابطه معناداری بین متغیر اصلی تحقیق (الگوی تربیت حرفه‌ای) و ابعاد آن برقرار است. از سوی دیگر بارهای عاملی سه بعد (رسالت حرفه‌ای، بایسته‌های حرفه‌ای و عملکرد حرفه‌ای) با متغیر اصلی تحقیق (الگوی تربیت حرفه‌ای) بالاتر از ۰/۹۰ شده که نشان می‌دهد که بین ابعاد و متغیر تحقیق رابطه همبستگی در سطح عالی است. مقدار روایی همگرا (AVE) هر سه بعد بیشتر از ۰/۶۰ شده که نشانه آن است که همبستگی قابل قبول و خوبی بین متغیر با ابعادش برقرار است.

جدول ۵. بار عاملی و روایی همگرا ابعاد الگوی تربیت حرفه‌ای

متغیر	ابعاد	بار عاملی	t-value	P	AVE
الگوی تربیت حرفه‌ای	رسالت حرفه‌ای	۰/۹۳	۱۳۲/۸۴	۰/۰۰۰	۰/۶۱
	بایسته‌های حرفه‌ای	۰/۹۷	۲۹۴/۳۶	۰/۰۰۰	۰/۶۳
	عملکرد حرفه‌ای	۰/۹۱	۹۳/۲۲	۰/۰۰۰	۰/۷۱

بر اساس نتایج جدول شماره ۶ در اینجا نیز مقدار آزمون تی در روابط بین ابعاد و مؤلفه‌ها بزرگتر از ۲/۵۶ است. بنابراین در سطح خطای ۰/۰۱ و با اطمینان ۹۹ درصد رابطه معناداری بین هر یک از ابعاد با مؤلفه‌هایشان وجود دارد. از سوی دیگر بار عاملی‌ها حکایت از آن دارد که همبستگی بین ابعاد و مؤلفه‌ها نیز بالاتر از ۰/۹۰ شده که نشان می‌دهد که بین ابعاد و مؤلفه‌ها رابطه همبستگی در سطح عالی می‌باشد (استثنا در مورد رابطه بعد بایسته‌های حرفه‌ای با مؤلفه نگرش حرفه‌ای است که آن هم در حدود ۰/۹۰ می‌باشد و با گرد کردن این مسأله حل می‌شود). مقدار سطح معناداری (P < ۰/۰۱) نیز یافته‌های فوق را تأیید می‌کند. مقدار روایی همگرا تمامی مؤلفه‌ها نیز بالاتر از ۰/۷۰ شده که همبستگی خوبی بین ابعاد با مؤلفه‌هایشان را نشان می‌دهد.

جدول ۶. بار عاملی و روایی همگرا مؤلفه‌های الگوی تربیت حرفه‌ای

AVE	P	t-value	بار عاملی	مؤلفه‌ها	ابعاد
۰/۷۲	۰/۰۰۰	۸۰/۵۴	۰/۹۲	تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح	رسالت حرفه‌ای
۰/۷۲	۰/۰۰۰	۱۰۷/۳۶	۰/۹۲	اصول تحول مداوم	
۰/۷۵	۰/۰۰۰	۷۶/۲۱	۰/۹۰	انگیزه بخشی در جهت رشد و شکوفایی	
۰/۷۲	۰/۰۰۰	۷۵/۳۸	۰/۹۰	دانش حرفه‌ای	بایسته‌های حرفه‌ای
۰/۷۵	۰/۰۰۰	۷۴/۰۷	۰/۹۲	توانایی‌های حرفه‌ای	
۰/۷۷	۰/۰۰۰	۶۰/۴۱	۰/۸۹	نگرش حرفه‌ای	
۰/۷۷	۰/۰۰۰	۱۱۱/۸۳	۰/۹۳	بصیرت حرفه‌ای	
۰/۷۹	۰/۰۰۰	۱۳۰/۸۳	۰/۹۵	عملکرد مشترک	عملکرد حرفه‌ای
۰/۷۸	۰/۰۰۰	۱۲۸/۵۷	۰/۹۵	عملکرد اختصاصی	

مطابق با نتایج جدول شماره ۷ در خصوص رابطه همبستگی بین هر یک از مؤلفه‌ها با شاخص‌های خود نیز رابطه خوبی برقرار است (۰/۸۰ <).

به استثنای رابطه همبستگی بین مؤلفه «اصول تحول مداوم» با شاخص Q7 و نیز رابطه بین مؤلفه «دانش حرفه‌ای» با شاخص Q18 که برابر با ۰/۷۹ شده و آن هم بسیار نزدیک به ۰/۸۰ می‌باشد و با گرد کردن این مسأله حل می‌شود. از طرفی، مقدار آزمون تی تمامی شاخص‌ها بزرگتر از ۲/۵۶ شده است. بدان معناست که رابطه شاخص‌ها با مؤلفه‌های خود در سطح خطای ۰/۰۱ و با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. سطح معناداری نیز در تمامی شاخص‌ها برابر با صفر شده است که رابطه معنادار قبل را تأیید می‌کند (P < ۰/۰۱). در کل نتیجه می‌گیریم که روایی مدل تحلیل عاملی تأییدی در سطح قابل قبول و خوبی قرار دارد.

جدول ۷. بار عاملی و روایی همگرا شاخص‌های الگوی تربیت حرفه‌ای

P	t-value	بار عاملی	شاخص‌ها	مؤلفه‌ها	ابعاد
۰/۰۰۰	۴۵/۶۴	۰/۸۲	Q1	تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح	رسالت حرفه‌ای
۰/۰۰۰	۳۸/۹۴	۰/۸۱	Q2		
۰/۰۰۰	۶۳/۵۱	۰/۸۸	Q3		
۰/۰۰۰	۵۰/۹۳	۰/۸۴	Q4		
۰/۰۰۰	۷۴/۹۹	۰/۸۸	Q5		
۰/۰۰۰	۵۴/۴۸	۰/۸۴	Q6		
۰/۰۰۰	۴۲/۲۹	۰/۸۵	Q7		
۰/۰۰۰	۵۱/۳۸	۰/۸۴	Q8		

۰/۰۰۰	۲۸/۳۵	۰/۷۹	Q9	اصول تحول مداوم			
۰/۰۰۰	۶۶/۷۶	۰/۸۷	Q10				
۰/۰۰۰	۶۱/۶۵	۰/۸۶	Q11				
۰/۰۰۰	۵۸/۳۳	۰/۸۵	Q12				
۰/۰۰۰	۵۲/۹۲	۰/۸۵	Q13				
۰/۰۰۰	۴۹/۸۲	۰/۸۶	Q14				
۰/۰۰۰	۵۸/۸۵	۰/۸۷	Q15				
۰/۰۰۰	۶۵/۰۲	۰/۸۸	Q16				
۰/۰۰۰	۶۱/۳۹	۰/۸۶	Q17				
۰/۰۰۰	۴۱/۳۹	۰/۸۵	Q18				
۰/۰۰۰	۶۶/۶۶	۰/۸۶	Q19				
۰/۰۰۰	۳۱/۶۹	۰/۸۱	Q20			دانش حرفه‌ای	
۰/۰۰۰	۲۹/۰۳	۰/۷۹	Q21				
۰/۰۰۰	۷۰/۱۳	۰/۸۸	Q22				
۰/۰۰۰	۷۴/۹	۰/۸۹	Q23				
۰/۰۰۰	۴۸/۱۴	۰/۸۴	Q24				
۰/۰۰۰	۴۹/۷۵	۰/۸۵	Q25				
۰/۰۰۰	۴۶/۲۸	۰/۸۵	Q26				
۰/۰۰۰	۵۵/۰۹	۰/۸۷	Q27				
۰/۰۰۰	۵۶/۵۳	۰/۸۸	Q28				
۰/۰۰۰	۴۷/۸۸	۰/۸۵	Q29				
۰/۰۰۰	۵۶/۹۷	۰/۸۶	Q30	توانایی‌های حرفه‌ای			
۰/۰۰۰	۶۹/۷۸	۰/۸۸	Q31				
۰/۰۰۰	۶۳/۵۱	۰/۸۸	Q32				
۰/۰۰۰	۴۵/۶	۰/۸۶	Q33				
۰/۰۰۰	۵۱/۵۴	۰/۸۸	Q34				
۰/۰۰۰	۴۵/۵۴	۰/۸۶	Q35				
۰/۰۰۰	۵۷/۵۷	۰/۸۹	Q36				
۰/۰۰۰	۵۶/۸۹	۰/۸۹	Q37				
۰/۰۰۰	۵۹/۹۳	۰/۸۸	Q38				
۰/۰۰۰	۵۵/۰۹	۰/۸۷	Q39				
۰/۰۰۰	۵۴/۴۸	۰/۸۴	Q40	نگرش حرفه‌ای			
۰/۰۰۰	۴۸/۱۴	۰/۸۶	Q41				
۰/۰۰۰	۴۷/۵۶	۰/۸۶	Q42				
۰/۰۰۰	۶۰/۶۶	۰/۸۷	Q43				
۰/۰۰۰	۴۸/۷۵	۰/۸۷	Q44				
۰/۰۰۰	۷۳/۱۴	۰/۹۰	Q45				
۰/۰۰۰	۶۱/۰۵	۰/۸۷	Q46				
۰/۰۰۰	۷۱/۳۱	۰/۸۹	Q47				
۰/۰۰۰	۲۸/۳۵	۰/۷۹	Q48				
۰/۰۰۰	۶۶/۷۶	۰/۸۷	Q49				
۰/۰۰۰	۷۴/۹۹	۰/۸۸	Q50				
۰/۰۰۰	۵۴/۴۸	۰/۸۴	Q51	بصیرت حرفه‌ای			

بایستی‌ته‌های حرفه‌ای

۰/۰۰۰	۵۱/۲۶	۰/۸۷	Q52	عملکرد مشترک	عملکرد حرفه‌ای
۰/۰۰۰	۴۲/۲۹	۰/۸۵	Q53		
۰/۰۰۰	۵۹/۴۳	۰/۸۶	Q54		
۰/۰۰۰	۵۳/۲۷	۰/۸۶	Q55		
۰/۰۰۰	۷۱/۸	۰/۸۹	Q56		
۰/۰۰۰	۷۰/۷۷	۰/۸۹	Q57		
۰/۰۰۰	۷۴/۳	۰/۹۱	Q58		
۰/۰۰۰	۵۸/۹	۰/۸۸	Q59		
۰/۰۰۰	۷۵/۰۰۳	۰/۸۸	Q60		
۰/۰۰۰	۶۶/۷۱	۰/۸۹	Q61		
۰/۰۰۰	۵۱/۲۶	۰/۸۷	Q62		

در پژوهش حاضر معیار R^2 ، پایایی سازه (CR) و آلفای کرونباخ به عنوان شاخص‌های پایداری در نظر گرفته شده است. مقدار R^2 در جدول ۸ نشان می‌دهد که ۸۸ درصد واریانس بعد «رسالت حرفه‌ای» توسط متغیر تحقیق «الگوی تربیت حرفه‌ای» برآورد می‌شود و باقی‌مانده (۰/۱۲) توسط متغیرهای بیرون از مدل برآورد می‌شود. همچنین ۹۵ درصد بعد «بایسته‌های حرفه‌ای» و ۸۴ درصد بعد «عملکرد حرفه‌ای» توسط متغیر اصلی تحقیق (الگوی تربیت حرفه‌ای) برآورد می‌شوند. باقی برآورد متعلق به متغیرهای بیرون از مدل است. پایایی سازه نیز بر اساس یک قاعده سرانگشتی باید بزرگتر از ۰/۷ باشد تا بتوان ادعا کرد سازگاری درونی وجود دارد. مطابق با نتایج جدول ۱۱ مقدار پایایی سازه متغیر پژوهش و ابعاد آن بیشتر از ۰/۹۰ شده که نشان می‌دهد گویه‌های متعلق به متغیر و ابعاد با هم از سازگاری بسیار خوبی برخوردارند و این امر در مورد ابعاد نیز صدق می‌کند. همچنین مقدار آلفای کرونباخ متغیر «الگوی تربیت حرفه‌ای» و ابعاد آن بالاتر از ۰/۹۰ شده است. یعنی همبستگی خیلی خوبی بین کل گویه‌ها و متغیر و نیز بین هر بعد با گویه‌های خود برقرار است.

جدول ۸. پایایی متغیرها و ابعاد

آلفای کرونباخ	پایایی مرکب (CR)	R^2	متغیر تحقیق	ابعاد
۰/۹۸	۰/۹۸	—	الگوی تربیت حرفه‌ای	
۰/۹۵	۰/۹۶	۰/۸۸	رسالت حرفه‌ای	ابعاد
۰/۹۷	۰/۹۷	۰/۹۵	بایسته‌های حرفه‌ای	
۰/۹۴	۰/۹۵	۰/۸۴	عملکرد حرفه‌ای	

مطابق با نتایج جدول شماره ۹ مقدار R^2 تمامی مؤلفه‌ها بیشتر از ۰/۸۰ شده است و باقی‌مانده توسط متغیرهای بیرون از مدل برآورد می‌شود. بنابراین قسمت بیشتر مؤلفه‌های پژوهش توسط متغیر پژوهش برآورد می‌شوند. مقدار پایایی سازه تمامی مؤلفه‌ها نیز بیشتر از ۰/۹۰ شده است. یعنی گویه‌های مربوط به هر بعد به خوبی توانسته‌اند سازگار و هم‌راستای با هم، مؤلفه خود را بسنجند. مقدار آلفای کرونباخ نیز حکایت از آن دارد که همسانی درونی یا میان همبستگی بین هر بعد با گویه‌های خود در سطح عالی می‌باشد. بنابراین پایایی مدل تحلیل عاملی پژوهش در سطح خوبی است.

جدول ۹. پایایی مؤلفه‌ها

ابعد	مؤلفه‌ها	R ²	پایایی مرکب (CR)	آلفای کرونباخ
رسالت حرفه‌ای	تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح	۰/۸۵	۰/۹۴	۰/۹۲
	اصول تحول مداوم	۰/۸۴	۰/۹۲	۰/۹۰
	انگیزه بخشی در جهت رشد و شکوفایی	۰/۸۲	۰/۹۴	۰/۹۲
بایسته‌های حرفه‌ای	دانش حرفه‌ای	۰/۸۲	۰/۹۳	۰/۹۲
	توانایی‌های حرفه‌ای	۰/۸۵	۰/۹۴	۰/۹۳
	نگرش حرفه‌ای	۰/۸۰	۰/۹۵	۰/۹۴
	بصیرت حرفه‌ای	۰/۸۶	۰/۹۵	۰/۹۴
عملکرد حرفه‌ای	عملکرد مشترک	۰/۹۰	۰/۹۴	۰/۹۱
	عملکرد اختصاصی	۰/۹۰	۰/۹۳	۰/۹۰

مقدار شاخص نیکویی برازش (GOF)^۱ برای مدل اندازه‌گیری برابر با ۰/۸ به دست آمد که نشانه برازش خیلی خوب مدل اندازه‌گیری است. یعنی مدل اندازه‌گیری با داده‌ها سازگاری و توافق خیلی خوبی دارد. الگوی ترتیب حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان براساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی در شکل شماره ۱ ارائه شده است.

شکل ۱. الگوی ترتیب حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان براساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی

بحث و نتیجه‌گیری

تربیت حرفه‌ای دانشجویان معلم راهبرد مناسبی برای توسعه کمی و کیفی منابع انسانی در حوزه تعلیم و تربیت است. از این رو شناسایی ابعاد و مؤلفه‌ها و شاخص‌های تربیت حرفه‌ای دانشجویان معلمان دانشگاه فرهنگیان برای ورود به عرصه معلمی در حوزه تعلیم و تربیت ضرورتی اجتناب ناپذیر است.

1. Goodness of Fit (GoF)

در این پژوهش الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان براساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی ترسیم و مورد ارزیابی قرار گرفته است که در طی آن رویکرد معرفت‌شناختی اولاً باعث توجه خاص به گزاره‌های تربیتی اسلامی است و ثانیاً معرفت‌شناختی در کشف و شهود ابعاد تربیت حرفه‌ای مؤثر واقع می‌شود. بدین ترتیب الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان در این پژوهش از ۳ بُعد، ۹ مؤلفه و ۶۲ شاخص تشکیل شده که خبرگان و اساتید تعلیم و تربیت در دانشگاه فرهنگیان آن را مورد ارزیابی و تأیید قرار دادند که با برخی مستندات ذیل همخوانی و همپوشی نیز دارد. در این الگو به ترتیب رسالت حرفه‌ای، بایسته‌های حرفه‌ای و عملکرد حرفه‌ای ابعاد الگوی تربیت حرفه‌ای را تشکیل می‌دهند و اولویت‌بندی مؤلفه‌ها به ترتیب با توانایی‌های حرفه‌ای (Majedi et al., 2019; Ghahremanifard and Seyed Abbaszadeh, 2014; Hong et al., 2008) دانش حرفه‌ای (Alimohammadi et al., 2020:) بصیرت حرفه‌ای (Jamaati et al., 2022; Samienejad, 2016, Huntly, 2008) انگیزه‌بخشی (Askari Matin & Kiyaani, 2018 Supreme Council of the Cultural Revolution, 2011; Bonyadi) نگرش حرفه‌ای (Majedi et al., 2018 et al., 2018)، تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح (Namdari Pejman, 2024)، عملکرد مشترک، اصول تحول مداوم و عملکرد اختصاصی (Supreme Council of the Cultural Revolution, 2019; Bonyadi et al., 2018) می‌باشد. رسالت حرفه‌ای دانش‌جو معلمان از مهمترین اهداف آموزشی و تربیتی نظام دانشگاه فرهنگیان است که در سند تحول بنیادین به آن پرداخته شده است و این مهم محقق نمی‌شود مگر اینکه بر پایه و بنیانی محکم استوار شود. پایه و اساس رسالت حرفه‌ای معلم (مؤلفه‌های سازنده آن) چنانچه از اصول و مبانی تعلیم و تربیت اسلامی شکل گرفته باشد، دانشجویان (معلمان آینده) می‌توانند در امر خودسازی و پیشرفت متربی‌ان نقش مؤثری داشته باشند (Supreme Council of the Cultural Revolution, 2011); (Alimohammadi et al., 2020) که در بعد رسالت حرفه‌ای مؤلفه‌ها عبارتند از تربیت منطبق بر معیارهای مدرسه صالح، ایجاد اصل تحول مداوم و انگیزه‌بخشی.

عملکرد حرفه‌ای، ماحصل کسب مهارت‌ها و آموزش‌هایی است که دانشجویان معلم در دوران تحصیل در دانشگاه فرهنگیان داشته‌اند. به عبارت دیگر چنانچه عملکرد حرفه‌ای دانش‌جو معلمان در حد مطلوبی باشد، بیانگر این است که تربیت حرفه‌ای دانش‌جو معلمان کارآمد و اثربخش بوده است (Hatami, 2004). از این رو مهم‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار عملکرد حرفه‌ای عبارتند از عملکرد اختصاصی و عملکرد مشترک. بایسته‌های حرفه‌ای از مهمترین ابعاد تأثیرگذار در تربیت حرفه‌ای معلم است که عدم برخورداری معلمین از مؤلفه‌هایی چون دانش، تجربه و روش تدریس‌های نوین به منزله عدم برخورداری از کلاس کارآمد و اثربخش است. مهم‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار این بُعد در دانشگاه فرهنگیان عبارتند از دانش حرفه‌ای، توانایی حرفه‌ای، نگرش حرفه‌ای و بصیرت حرفه‌ای. بنابراین در جهت تحقق تربیت حرفه‌ای معلمان ضرورت دارد دانشگاه فرهنگیان به آموزش مهارت‌هایی پرداخته شود که بر اساس مبانی تعلیم و تربیت اسلامی شکل گرفته باشد. همچنان که در اهمیت هر یک از ابعاد و مؤلفه‌های مورد نظر در تربیت حرفه‌ای در متون تعلیم و تربیت اسلامی و اسناد بالادستی من جمله سند تحول بنیادین آموزش و پرورش تأکید شده است، اجرای آن در دانشگاه فرهنگیان گامی در جهت تحقق اهداف نظام تربیت اسلامی با توجه به اسناد بالا دستی خواهد بود.

مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش محدود شدن زمان پژوهش به سال تحصیلی ۱۳۹۹-۴۰۰، همکاری ضعیف برخی دانشجویان، وجود بروکراسی اداری و دشواری هماهنگی جهت تکمیل ابزارهای پژوهش و شیوع کووید-۱۹ در حین اجرای پژوهش و دشواری‌های مربوط به آن بودند. در پایان، پیشنهاد می‌شود که این الگو نه تنها در دانشگاه فرهنگیان، بلکه دیگر نهادها، دانشگاه‌ها و مؤسسات تربیتی مورد ارزیابی قرار گیرد. باتوجه به محدودیت حوزه مطالعاتی، به سایر محققان پیشنهاد می‌شود. پژوهش‌هایی به منظور احصا و شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های تربیت حرفه‌ای دانشجویان در دانشگاه فرهنگیان براساس مبانی هستی‌شناختی، ارزش‌شناختی و ... انجام دهند. همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده و باتوجه به گستردگی بحث، هر کدام از ابعاد سه‌گانه تربیت حرفه‌ای معلم که در این پژوهش به

دست آمده است (یعنی رسالت حرفه‌ای، عملکرد حرفه‌ای و بایسته‌های حرفه‌ای) به صورت جداگانه مورد بررسی قرار گیرند تا بینشی جامع‌تر در این خصوص فراهم شود. اگرچه باید در نظر داشت که پژوهش حاضر به طراحی الگوی تربیت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ و براساس مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی محدود شده بود.

مشارکت نویسندگان

در این مقاله سیروس مرادی، به عنوان نویسنده اصلی، ساختار نظری مقاله را پایه‌ریزی کرده و بحث‌های کلیه‌ی را مطرح نموده است. فهیمه انصاریان به عنوان همکار اصلی، با توجه به تخصص خود در علوم تربیتی، اطلاعات تجربی و داده‌های مربوط به وضعیت کنونی تربیت معلمان را جمع‌آوری و تحلیل کرده است. عباس قلتاش، با تمرکز بر تحلیل‌های معرفت‌شناختی، به تبیین مبانی نظری الگو کمک کرده و نقشه راهی برای مراحل اجرایی طراحی الگو فراهم آورده است. اکبر مولایی، با ارائه نظرات کارشناسی خود در حوزه روانشناسی آموزش، به ارتقای جنبه‌های عملیاتی و کاربردی الگوی پیشنهادی پرداخته و به بررسی نیازهای واقعی دانشجویان توجه کرده است. پری سوسه‌پایی نیز با استفاده از تخصص خود در حوزه مطالعات اجتماعی، ابعاد فرهنگی تربیت اسلامی را بررسی کرده و به غنای محتوای مقاله افزوده است.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله، نویسندگان از تمامی کسانی که در فرآیند نگارش و تدوین این مقاله ما را یاری کردند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایند.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع مالی، شخصی یا حرفه‌ای وجود ندارد.

منابع

- باقری، خسرو (۱۳۷۷)، تربیت حرفه‌ای در بستر دیدگاه اسلام. *روش‌شناسی علوم انسانی*، ۴(۱۴)، ۱۵-۱۴.
https://method.rihu.ac.ir/article_700.html
- بنیادی، حجت‌الله، فانی، علی‌اصغر، و سیدجوادی، سیدرضا (۱۳۹۷)، طراحی و تبیین الگوی شایستگی مدیران مدارس بر مبنای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و دیگر اسناد بالادستی. *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۷(۲)، ۱۴۳-۱۲۳.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.2423494.1397.7.2.5.1>
- بهشتی، سعید. (۱۳۸۵). مبانی معرفت‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی با تأکید بر حکمت متعالیه صدرایی (گامی به سوی نظریه‌پردازی در فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی). *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، ۲(۳)، ۱۰۱-۱۲۰.
<https://doi.org/10.22054/jep.2006.5973>
- بهشتی، سعید. (۱۳۸۸). *تأملات فلسفی در تعلیم و تربیت*. تهران: شرکت چاپ و انتشارات بین‌الملل.
- جماعتی، رسول، مهدیزاده، امیرحسین، حکیم‌زاده، رضوان، عراقیه، علی‌رضا، و فقیه آرام، بتول. (۱۴۰۱). ارائه الگوی برنامه درسی تلفیقی دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان. *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۱۱(۱)، ۴۷۶-۴۴۹.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.2423494.1401.11.1.18.0>
- حاتمی، حسین (۱۳۸۳). *طراحی یک مدل ارزشیابی عملکرد معلمان دوره ابتدایی*. [پایان‌نامه کارشناسی ارشد]، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، تهران.

خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۸۶). دید دار با معلمین در تاریخ ۱۳۸۶/۰۲/۱۲. بازیابی شده از سایت <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=3380&nt=2&year=1386&tid=2883>

دانشگاه فرهنگیان. (۱۳۹۵). *برنامه راهبردی دانشگاه فرهنگیان*. تهران: انتشارات دانشگاه فرهنگیان.
راه‌پیمای، محسن. (۱۳۹۵). *اثربخشی تعلیم و تربیت اسلامی در پیشبرد اهداف دانشگاه فرهنگیان*. دومین کنفرانس سراسری دانش و فناوری علوم تربیتی، مطالعات اجتماعی و روانشناسی ایران.
سمیعی‌نژاد، بیژن. (۱۳۹۵). *طراحی الگوی تأمین و تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی ایران در دوره ابتدایی و دلالت‌های اجرایی آن*. [پایان‌نامه دکتری برنامه‌ریزی درسی]، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی.

سیاوشی، هدایت. (۱۳۹۱). بررسی مبادی معرفتی تربیت حرفه‌ای از دیدگاه آموزه‌های اسلامی جستاری در مبادی تحول نظام آموزش و پرورش حرفه‌ای. پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۲۰ (۱۷)، ۲۷-۴۷.

https://iej.ihu.ac.ir/article_200835.html

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. تهران: شورای عالی انقلاب فرهنگی.
شورای عالی انقلاب فرهنگی. (۱۳۹۰). *مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران*. تهران: دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی.

عبداللهی، بیژن، دادجوی توکلی، عطیه، و یوسلیانی، غلامعلی. (۱۳۹۳). شناسایی و اعتبارسنجی شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان اثربخش. *نوآوری‌های آموزشی*، ۸۳ (۳۱)، ۳۳-۱۰.

https://noavaryedu.oerp.ir/article_79024.html

عدلی، فریبا. (۱۴۰۰). شناسایی مؤلفه‌های کلیدی جهت استقرار مدیریت دانش به منظور توسعه حرفه‌ای پلیدار معلمان. *مطالعات سیاست‌گذاری تربیت معلم*، ۴، ۲، ۱۰۹-۱۳۵.

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.26457725.1400.4.2.5.9>

عسکری متین، سجاده، و کیانی، غلامرضا. (۱۳۹۷). الگوی معیار صلاحیت حرفه‌ای معلمی در تراز جمهوری اسلامی ایران، *فصلنامه تعلیم و تربیت*، ۳۴ (۲)، ۳۰-۹.

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.10174133.1397.34.2.1.3>

علم‌الهدی، جمیله. (۱۳۸۸). نظریه اسلامی تعلیم و تربیت. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق.
علی‌محمدی، غلامعلی، جباری، نگین، و نیازآذری، کیومرث. (۱۳۹۹). توانمندسازی حرفه‌ای دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان در افق مهارت‌های نوظهور. *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۹ (۲)، ۲۶۴-۲۳۱.

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.2423494.1399.9.2.10.0>

قرآن کریم

قهرمانی فرد، کامیار، و سیدعباس زاده، میرمحمد. (۱۳۹۴). طراحی و اعتباربخشی مدل بومی استانداردهای حرفه‌ای معلمان دوره دوم متوسطه (مطالعه آمیخته با جنبه‌های کیفی و کاربرد تکنیک دلفی)، *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۴ (۱۳)، ۵۰-۲۸.

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.2423494.1394.4.2.2.7>

کریمیان، حیدر، آراسته، حمیدرضا، بهرنگی، محمدرضا، و زین‌آبادی، حسن‌رضا. (۱۳۹۷). طراحی و تبیین چارچوب شایستگی‌های حرفه‌ای دانشجومعلمان دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان. *راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۱۱ (۵)، ۱۷۸-۱۹۰.

<http://doi.org/10.29252/edcbmj.11.05.20>

محمدپور، احمد، تورانی، حیدر، و عبداللهی، بیژن (۱۳۹۹). اعتبارسنجی ارائه الگوی مفهومی تربیت دانشجومعلم کارآفرین در دانشگاه فرهنگیان. *مدیریت برآموزش سازمان‌ها*، ۹ (۲)، ۳۴۶-۳۲۳.

<http://journalieaa.ir/article-1-172-fa.html>

مطهری، مرتضی. (۱۳۷۸). *مجموعه آثار*، جلد دهم، تهران: انتشارات صدرا.

- میرکمالی، سیدمحمد، پورکریمی، جواد، فراستخواه، مقصود، و نامداری پژمان، مهدی. (۱۳۹۶). طراحی الگوی تضمین کیفیت برنامه‌ریزی آموزشی دانشجو-معلمان در دانشگاه فرهنگیان. *مطالعات برنامه‌ریزی آموزشی*، ۱۲(۱)، ۶۵-۸۸. <https://doi.org/10.22080/eps.2018.1786>
- نامداری پژمان، مهدی. (۱۴۰۳). مدرسه تراز از منظر اسناد تحولی نظام تعلیم و تربیت: در جست‌وجوی الگوی مطلوب. *علوم تربیتی از دیدگاه اسلام*، ۱۲(۲۵)، ۳۵-۵. <https://doi.org/10.30497/esi.2024.246077.1760>
- نامداری پژمان، مهدی. (۱۴۰۳). آسیب‌شناسی فرایندهای جذب و انتخاب معلم در آموزش و پرورش و ارائه توصیه‌های سیاستی برای بهینه‌سازی آن. *پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی*، ۳۰(۱)، ۹۴-۱۱۲. <https://doi.org/10.61838/kman.irphe.30.1.6>
- نامداری پژمان، مهدی، میرکمالی، سیدمحمد، پورکریمی، جواد، و فراستخواه، مقصود. (۱۴۰۱). الگوی تضمین کیفیت آماده‌سازی دانشجو-معلمان در نظام تربیت معلم ایران. *فصلنامه تعلیم و تربیت*، ۳۸(۴)، ۲۸-۷. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.10174133.1401.38.4.1.5>
- یارمحمدیان، محمدحسین. (۱۳۸۶). *اصول برنامه‌ریزی درسی*. تهران: انتشارات یادواره کتاب.

References

- Abdollahi, B., Dādjooye Tavakkoli, A., & Youseliāni, G. (2014). Identification and validation of effective teachers' professional competence. *Journal of Educational Innovations*, 13(1), 25-48. [In Persian] https://noavaryedu.oerp.ir/article_79024.html
- Adli, F. (2021). Identifying the key components for the establishment of knowledge management for the sustainable professional development of teachers. *Policy studies of teacher training*, 4, 2, 109-135. [In Persian] <https://dorl.net/dor/20.1001.1.26457725.1400.4.2.5.9>
- Ahmed, A., & Sayed, K. (2021). An extensive model for implementing competency-based training in technical and vocational education and training teacher training system for Assiut-Integrated Technical Education Cluster, Egypt. *The Journal of Competency-Based Education*, 6(2), e01245. <https://doi.org/10.1002/cbe2.1245>
- Alam-ul-Huda, J. (2009). *Islamic Theory of Education*. Tehran: Imam Sadeq University Press. [In Persian]
- Alimohammadi, G., Jabbary, N., & Niazazari, K. (2020). Professional Empowerment of Farhangian University Graduates in Emerging Skill Vision. *Educational and Scholastic studies*, 9(2), 231-264. [In Persian] <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2423494.1399.9.2.10.0>
- Askari Matin, S., Kiyāni, G. (2018). A Standard Model for Measuring Professional Competencies of Teachers in the Islamic Republic of Iran. *Quarterly Journal of Education*, 34 (2), 9-30. [In Persian] <https://dorl.net/dor/20.1001.1.10174133.1397.34.2.1.3>
- Bagheri, K. (1998). Professional Education in the Context of Islamic Perspective. *Methodology of Humanities*, 4(14), 14-15. [In Persian] https://method.rihu.ac.ir/article_700.html
- Barr, A., Gillard, J., Firth, V., Scrymgour, M., Welford, R., Lomax-Smith, J., & Constable, E. (2008). *Melbourne declaration on educational goals for young Australians*. Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs. PO Box 202 Carlton South Victoria, 3053, Australia.
- Beheshti, S. (2006). Epistemological foundations of Islamic education and upbringing with an argument based on the wisdom of Bartariya Sadraei. *Quarterly Journal of Educational Psychology*, 2(3), 101-120. [In Persian] <https://doi.org/10.22054/jep.2006.5973>
- Beheshti, S. (2009). *Philosophical Reflections on Education*. Tehran: International Printing and Publishing Company. [In Persian]
- Bergmark, U. (2023). Teachers' professional learning when building a research-based education: context-specific, collaborative and teacher-driven professional development. *Professional Development in Education*, 49(2), 210-224. <https://doi.org/10.1080/19415257.2020.1827011>

- Bonyadi, H., Fani, A., & SeyedJavadin, S. R. (2018). Designing and explaining the competency model of school principals based on the document of fundamental transformation of education and other upstream documents. *Educational and Scholastic Studies*, 7(2), 113-144. [In Persian] <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2423494.1397.7.2.5.1>
- Farhangian University. (2016). *Farhangian University Strategic Plan*. Tehran: Farhangian University Publications. [In Persian]
- Ghahramanifard, K., & Seyedabaszade, M. (2015). Developing and validation of the indigenous model for high school teacher's professional standards: A qualitative study with using the Delphi technique. *Educational and Scholastic studies*, 4(2), 27-50. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2423494.1394.4.2.2.7>
- Hatami, H. (2004). *Designing a Performance Evaluation Model for Elementary School Teachers*. [Master's Thesis], Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran. [In Persian]
- Holy Quran [In Persian]
- Hong, J. C., Horng, J. S., Lin, C. L. & ChanLin, L. J. (2008). Competency disparity between pre-service teacher education and in-service teaching requirements in Taiwan. *International Journal of Educational Development*, 28(1), 4-20. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2006.12.004>
- Huntly, H. (2008) Teachers' Work: Beginning Teachers' Conceptions of Compe-tence. *The Australian Educational Researcher*, 35 (1), 235-252. <https://doi.org/10.1007/BF03216878>
- Jamaati, R., Mehdizadeh, A. H., Hakimzadeh, R., Araghieh, A., & Faghiharam, B. (2022). Providing a Model for the Integrated Curriculum of Farhangian University's Teacher-students. *Educational and Scholastic studies*, 11(1), 449-476. [In Persian] <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2423494.1401.11.1.18.0>
- Karimian, H., Arasteh, H. R., Behrangi, M. & Zainabadi, H. R. (2019). Designing and explaining the framework of professional competences of student teachers of the elementary school of Farhangian University. *Educational Strategies in Medical Sciences*, 11(5), 178-190. [In Persian] <https://doi.org/10.29252/edcbmj.11.05.20>
- Khamenei, S. A. (2007). Meeting with teachers on 12/02/2016. Retrieved from <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?id=3380&nt=2&year=1386&tid=2883>. [In Persian]
- Majedi, P., Naderi, E., & Seifnaraghi, M. (2019). Designing a model of teacher competencies in accordance with global characteristics and validating it from the viewpoint of educational experts and exemplary teachers of schools in Tehran. *School Administration*, 7(1), 84-104. [In Persian] <https://doi.org/10.34785/J010.1398.309>
- Mirkamali, S. M., Pourkarimi, J., Farasatkah, M., & Namdari Pejman, M. (2018). Designing a quality assurance model for student-teacher educational planning in Farhangian University. *Journal of Educational Planning Studies*, 6(12), 65-88. [In Persian] <https://doi.org/10.22080/eps.2018.1786>
- Mohammadpour, A., Toorani, H., & Abdollahi, B. (2021). Providing a conceptual model for entrepreneurial teacher-student training at Farhangian University. *Managing Education in Organizations*, 9 (2), 323-346. [In Persian] <http://journalieaa.ir/article-1-172-fa.html>
- Motahari, M. (1999). Collection of Works, Volume 10, Tehran: Sadra Publications. [In Persian]
- Namdari Pejman, M. (2024). Pathology of teacher recruitment and selection processes and providing policy recommendations for its improvement. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 30(1), 94-112. [In Persian] <https://doi.org/10.61838/kman.irphe.30.1.6>
- Namdari Pejman, M. (2024). School in the Evolutionary Level of the Education System: In Search of the Ideal Model. *Islamic Perspective on Educational Science*, 12(25), 5-35. [In Persian] <https://doi.org/10.30497/esi.2024.246077.1760>
- Namdari Pezhman, M., Mirkamali, S. M., Pourkarimi, J., & Farasatkah, M. (2023). A Model to Guarantee Student-Teachers' Quality of Preparation in Iran's Educational System. *Quarterly Journal of Education*, 38 (4), 7-28. [In Persian] <https://dorl.net/dor/20.1001.1.10174133.1401.38.4.1.5>

- Obanya, P. (2018). *Regaining the Education That Africa Lost*. In: Takyi-Amoako, E., Assié-Lumumba, N. (eds) *Re-Visioning Education in Africa*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-70043-4_6
- Rahpeyma, M. (2016). *The effectiveness of Islamic education and training in advancing the goals of Farhangian University*, the second national conference of knowledge and technology of educational sciences, social studies and psychology of Iran. [In Persian]
- Samiinejad, B. (2016). *Designing a Model for Providing and Training Teachers at the Level of the Islamic Republic of Iran in Elementary Education and the Implications of Its Implementation*. [Doctoral Thesis in Curriculum Planning], Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University. [In Persian]
- Siavashi, H. (2012). Investigation of the epistemological principles of vocational training from the perspective of Islamic teachings, a research on the principles of transformation of the vocational education and training system. *Research in Islamic education and training issues*, 20(17), 27-47. [In Persian] https://iej.ihu.ac.ir/article_200835.html
- Supreme Council of Cultural Revolution. (2011). *Theoretical foundations of fundamental change in the formal education system of the Islamic Republic of Iran*. Tehran: Secretariat of the Supreme Council of Cultural Revolution. [In Persian]
- Supreme Council of the Cultural Revolution (2011). *Document on the Fundamental Transformation of Education*. Tehran: Supreme Council of the Cultural Revolution. [In Persian]
- Taufan, M. Y. (2022). Professional Development of Teachers, Competencies, Educational Facilities and Infrastructure on Teacher Performance and Learning Achievement of High School Students in Makassar City. *Golden Ratio of Social Science and Education*, 2(1), 24-38. <https://doi.org/10.52970/grsse.v2i1.168>
- Yarmohammadian, M. H. (2007). *The principles of Curriculum*. Tehran: Yadavare Kitab Publications. [In Persian]